

i eksisterende dræns placering, herunder nedlægning af drænrør i større udstrækning eller større dybde end hidtil, samt ændringer i eksisterende dræns diameter kræve dispensation. Betingelsen er, at arbejderne medfører ændringer af tilstanden i de beskyttede områder. Hvis dette er tilfældet, kræves der dispensation, hvad enten indgrebet kræver tilladelse efter lovforslaget om vandløb eller ej.

En udtømmende opregning af, hvad der er omfattet af bestemmelsen, er næppe mulig. Eksempelvis vil udsåning af kulturgræsser i en mose, på en hede eller strandeng være en ændring, hvis der ikke hidtil er udsået sådanne græsser. Det afgørende er ikke blot foranstaltningens karakter men navnlig den virkning, den har for området, nemlig om den »ændrer« dette og dermed ændrer naturtilstanden. I princippet er således alle ændringer omfattet. Ændringens væsentlighed er af betydning, når det skal afgøres, om der kan dispenseres. Uanset dette er der dog en nedre grænse for, hvad der kræver dispensation. Foranstaltninger kan være så perifere eller bagatelagtige, at de kan iværksættes uden dispensation. Det er i denne henseende ikke hensigten at ændre den hidtidige praksis på området, således som den bl.a. er beskrevet i de cirkulærer m.v., der er udstedt i forbindelse med reglerne i naturfredningsloven.

Placering af campingvogne er udtrykkeligt forbudt i §§ 8, 15, 17 og 18, der også indeholder bestemmelser om forbud mod ændring af tilstanden på de pågældende lokaliteter. Placering af campingvogne kan være omfattet af forbudet i § 3, idet det her vil kunne være ensbetydende med en ændring af tilstanden, såfremt der er tale om en mere varig opstilling. Det beror derfor på en konkret vurdering, om der kræves en dispensation til at opstille en campingvogn i en af de beskyttede naturtyper. Opstilling af hegn, der ikke kan karakteriseres som sædvanlige landbrugshegn, må derimod i overensstemmelse med hidtidig praksis normalt anses for en ændring af tilstanden, der kræver dispensation.

Det er hensigten at udarbejde et relativt omfattende vejlednings- og cirkulæremateriale til hjælp for amtsrådene for at sikre en forholdsvis ensartet administration på landsplan.

Hvad angår spørgsmålet om definition af de enkelte naturtyper og beregning af disses arealstørrelse henvises til bemærkningerne i punkt 3 og 4.

3. Definition af naturtyperne

3.1. Heder

I Miljøministeriets cirkulære nr. 103 af 27. marts 1984, afsnit 3.2 er heder beskrevet således:

»Begrebet hede i naturfredningslovens forstand er i overensstemmelse med den almindelige forståelse

heraf en udyrket landstrækning med mager jordbund, oftest bevokset med lyng og forskellige andre mindre buskvækster. Plantevæksten spiller således en central rolle.

Hedevegetationen er lavtvoksende med forekomst af dværgbuske. På mange hedearealer udgør buske og træer som eg, birk, bævreasp, gyvel, ene og selvsåede nåletræer et væsentligt element i vegetationen.

De dværgbuske, som især forekommer på danske hedearealer, er følgende: Hedelyng, revling, klokkelyg, tyttebær, blåbær, mosebølle, hede-melbærris, krybepil og arter af planteslægten visse.

I nogle typer af hede udgør græsser, halvgræsser, laver og mosser det dominerende element i plantevæksten, hvor der så stadig er et islet af ovennævnte arter af dværgbuske. Især kan følgende græsarter udgøre det dominerende element i plantevæksten: Bølget bunke, fåresvingel, tandbælg, blåtop, sandskæg og katteskæg.

Her i landet er heden sjældent et stabilt plantesamfund, og græsning, tidvis afbrænding og hugst er ofte en nødvendig forudsætning for, at hedens dværgbuske, græs og lav ikke bliver overvokset og udkonkurreret af buske og træer. Der vil derfor ofte forekomme hedearealer med varierende grader af tilgroning.

En hedemose, der opfylder betingelserne for at kunne karakteriseres som en mose, er formelt ikke omfattet af hedebegrebet, med falder ind under begrebet »moser« i lovens § 43. Såfremt hedemosen ikke kan karakteriseres som en mose, er den derimod omfattet af hedebegrebet. Sondringen mellem heder og moser er dog normalt uden praktisk betydning.« Se herom afsnit 3.2.

Det bemærkes, at der i mange tilfælde er jævne overgange mellem på den ene side visse hedetyper (»græshed«), der er præget af græsser som bølget bunke, fåresvingel, blåtop m.v., og på den anden side overdrev. Disse er særligt i Øst-Danmark mange steder en pendant til den jyske hede, der domineres af hedelyng og andre dværgbuske. Hedelyngen har en begrænset levetid (20-30 år), og mange hedearealer er under tilgroning af selvsåede buske og træer som eg, bævreasp, gyvel, ene og selvsåede nåletræer som bjergfyr. Betydelige hedearealer, der ikke er under regelmæssig naturpleje, har nu således stedvis karakter af mere eller mindre lukket krat. Sondringen mellem hede og overdrev eller hede og krat er dog, under forudsætning af, at det samlede udyrkede naturareal opfylder størrelseskriteriet, normalt uden praktisk betydning. På samme måde har sondringen mellem moser og heder mindre betydning, efter at begge naturtyper er blevet omfattet af § 3, og arealgrænsen nu foreslås at være den samme for disse.